

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori
30 fl. rëndul cu litere garmond — și timbru de 60 fl.
pentru fie-care publicare.

Liberalismul.

E mare durerea Magiarilor, — și presupunem că e și sinceră, — pentru pierderea ireparabilă ce li s'a făcut, lor și patriei comune, prin trecerea la cele vecinice a marelui politician și bărbat de stat *Szilágyi Dezső*.

Intréga presă ungurască a scris din incidentul acestei morți, venită pe neașteptate, articole dictate de cea mai mare întristare, semnul, că pierderea îndurată a fost într'adevăr mare, ear' golul rămas în urma acestui om de fier, care a știut să-și impună totdeauna și întré tóte împrejurările voința sa într'un mod aprópe dictatoric, va fi multă vreme simțit în vieța publică a țerii noastre.

S'a și făcut defunctului o înmormântare vrednică de meritele ce și-le-a câștigat pentru neamul seu și pentru patrie; și din faptul, că i s'a dat grópă de onóre în nemijlocita apropiere de mausoleul înțelepciunii patriei, — a lui *Deák Ferencz*, — se póte deduce, că cercurile dătătoare de ton din capitala țerii l-au pus pe o linie cu acesta în ce privește înțelepciunea și cunoscințele.

Fără indoială, decedatul *Szilágyi* a fost om fórté cuminte; și e motivată temerea compatrioților magiari, că acum, după depártarea lui din lumea acésta, liberalismul, concentrat în timpul din urmă aprópe esclusiv în mâinile sale, nu se va mai poté susținé la suprafața în Ungaria, ci va trebui să se prăbușescă. Căci, dacă ziare mari și cu mare precauțiune redactate, cum e „*Pester Lloyd*”, își exprimă temerile în privința acésta, trebuie că e așa, și trebuie că într'adevăr liberalismul a fost susținut în Ungaria numai prin un singur om, prin *Szilágyi Dezső*.

Ear' dacă e așa, întrebăm: ce a fost până acuma liberalismul atât de mult lăudat din fericita noastră patrie?

Nimic alta decât *jucărie*, pe care un om, *Szilágyi Dezső*, a fost destul de dester a o și învîrti în mână ast-

fel, ca să facă bucurie cu ea tuturor naivilor cari credeau în miraculositatea ei.

S'a dus însă măestrul și a rămas jucăria, fără a mai poté fi manuată cu desteritatea de mai nainte, fiind-că nimeni altul nu-i cunósce mașineria! Și de aceea, temere și întristare în sinul celor grupați în jurul — ólelor pline cu bunătățile liberalismului magiar.

Va să zică, liberalismul în Ungaria nu a fost alta și nu e alta decât jucărie, mașinerie, ceva *artificial*, — nimic *fresc*, cum ar trebui să fie. Pentru-că în cele din urmă liberalismul însemnéză ceva; însemnéză o direcție, un *sistem de guvernare*, care trebuie să-și aibă forțele înrădăcinate, nu în creerii unui singur om, cu care să se stingă deodată, ci în *mulțămirea maselor de cetățeni*, chemați să guste ródele acestui sistem.

Un sistem bun și corect de guvernare se menține singur la putere, prin bunătățile ce le resfiră în tóte direcțiunile, și nu are trebuință de înțelepciunea unui singur om, sau chiar a mai multor ómeni, ca să-l țină în mod artificial și forțat la suprafață. Ear' unde sistemul *asa* e ținut la suprafață, e evident că nu e bun și nu e corect, — și trebuie să se prăbușescă.

Înțelepciunea și iscusința bărbaților mari de stat e necesară deci numai pentru *crearea* sistemului de guvernare; ear' odată creat, și *bine creat*, nu mai trebuie să l' proptescă înțelepciunea și iscusința nimenui, pentru-că trăesce și se desvóltă el de sine.

Prin temerea exprimată din partea compatrioților magiari, că mórtea neașteptată a distinsului bărbat de stat *Szilágyi* periclitéză liberalismul magiar în esistența sa, ni-se dă deci fără de voe prețioasa mărturisire, că liberalismul magiar nu e aceea ce ar trebui să fie, nu e *veritabil*.

Luăm act; și ne pare bine să o auzim acésta și din gura lor, pentru-că noi li-am spus-o de nenumărate ori.

Escadra rusă la Constanța.

Duminecă la amézi a sosit escadra rusă, compusă din mai multe vase mari de războiu, la Constanța, port maritim român. A fost salutată din partea consulului rusesc și din partea autorităților locale, precum și din partea marinei române. Întré vice-admiralul rusesc Hildebrandt și comandantul marinei române Koslinski s'au schimbat visite de rigóre. Oficerii flotilei rusesci au vizitat orașul, ear' comandantul lor a făcut mai multe visite în oraș. Sêra a fost arangiat un bal în onórea óspetilor, cari în zori au plecat cu trenul la Sinaia. Luni, la órele 11 s'au prezentat în castelul Peleş dela Sinaia MM. LL. Regelui și Reginei României, cari i-au reținut la dejun. Ofițerii ruși au părăsit Sinaia la órele cinci.

Politică economică.

Intr'un număr mai recent ni-am fost spus părerea asupra politice pe care o urmăresce Rusia față de statele din peninsula balcanică pentru a le aduce pe tóte în apele sale, politică pusă pe teren *economic*, în firma convingere, că cel ce-și pierde independența în cele economice, — fie individ sau popor, — devine atárnătoriu și *politic* de cel-ce i-a luat independența economică.

Părerile exprimate ni-le confirmă acum întru tóte marele ziar vienez „*D. Zeitung*”, care într'un număr mai nou publică la loc de frunte un articol mai lung, primit din Constantinopol, dela un bărbat politic, care fiind mai aprópe de isvor și de terenul de operațiune politică, e în măsură a cunósce în tóte amănuntele ei politica Rusiei.

În articolul acesta ni-se spune, că da, politica pe care o fac acum cercurile normative rusesci e mánată în direcția de a câștiga influință dominantă *economică* asupra statelor din Balcani, și prin acésta a slăbi și independența politică a popórelor cari le forméză, și anume, în *detrimentul Austro-*

Ungariei, care tot mai mult perde din influința avută mai nainte.

Rusia are parale, pentru-că capitalele enorme ale Franciei, aliata ei, îi stau la dispoziție, pe basa creditului nelimitat ce-l are.

Rusia e generósă, pentru-că capitalele împrumutate le dă mai departe, celor aflători în strimțóre, când Turciei, când — Bulgariei.

Și Rusia e bună, pentru-că nu insistă, ca banii să fie plătiți la termen; nici chiar interesele nu le cere, fiind-că n'are trebuință de ele. În bune mâni se află.

Dar' când vede Rusia că a sosit momentul critic, și cassele statului respectiv sunt góle, recolta slabă, miseria mare în țerà, — își aduce aminte de împrumuturile date, și pune guvernelor prinse la carul ei politic alternativa: ori plătiți tot ce-mi datoriți, ori *îmi faceți concesiunea cutare!*

Și când e vorba de concesiuni, Rusia nu e prea modestă în cererile ei. Știe să cêră și știe *ce* să cêră! Și i-se dă tot ce cere, pentru-că altă scăpare nu este pe sêma statelor debitoare. Ear' Rusia se arată de nou generósă, și așteptă mai departe; acórdă lungi respirii de plătire pentru capitalele împrumutate, — până la o nouă trebuință de — *concesiuni*.

Asta e politica economică a Rusiei, care a dat până acuma róde bune pentru interesele sale, și róde bune va da și în viitoriu.

În timpul din urmă Rusia s'a arătat *generósă*, — în felul acesta, — față de Bulgaria, acordându-i un împrumut de opt milioane de franci, pentru a poté face față unei lipse ardătoare. Și pentru acest act de marinositate Bulgarii își ies acum din piele de bucurie și n'au destule cuvinte de laudă la adresa Rusiei. În bucuria și în mijlocul laudelor Bulgarii își vor uita însă, că împrumutul trebuie dat îndêrêt; ear' Rusia nu va insista să fie plătit, până la un moment binevenit, când apoi le va spune: Ori plătiți tot ce-mi datoriți, ori *dați-mi mie portul de mare Burgas, de care am mare trebuință!*

FOIȘORA

Insușiri bune și rele
la poporul nostru.

de Ioachim Muntean.

(Urmare și fine.)

E réu când nu poți pune la o parte pe săptămână, ori fie și pe lună câte un ban alb pantru zile negre; dar' e vai și amar de acela, care măncă azi, ce ar fi să agonisască mâne.

Dărnicia și ospitalitatea Românului a devenit aprópe proverbială și trece mai în slăbiciune. Cere-i, și-ți dă; rógă-l, și te ascultă. Mila lui se estinde asupra tuturor și el nu te întrébă, că ești Român ori străin, creștin ori păgân. Dela el ajung toți, ear' el — dela nime.

N'ar strica deci să mai slăbim nițel din altruism și cosmopolitism, cultivând mai mult de cât până acum simțul național și să nu aruncăm, fără a ne gândi, banii nostri în pungile străinilor: boldași, meseriași, negustori și — birtași, pe câtă vreme avem de acestia din neamul și legea noastră!

E frumos a vedé pe Român împăciuitoar și lesne iertător, cum mijlocitoriul de pace se îndrêptă către cel împetrit la inimă cu creștinescă provocare: „Da iartă, mă frate, și tu; că D-zeu câte vede și iartă!”

Dar' când îl ajunge cuțitul la os, încât nu mai póte răbda, își răsbună cumplit. Iar' dacă nu-i dă mâna să-și răsbune, atunci tace și cóce până-i vine apă și la móră lui. Străinii o știu acésta și de aceea se tem de „ține-minte” al Românului.

O altă însușire bună, care de asemenea de multe-ori trece în slăbiciune, mai are Românul: că e din samă atără supus și ascultător; așa de supus, că tu-l lovesci, și el se rógă de iertare.

Când n'ar fi așa de „lasă-mă să te las”, ci ar sci pune mai des „piciorul în prag”, s'ar teme póte mai mulți de el.

Dă-i sfat cât de bun, și nu ți-l primesc, dar' spunei că-i poruncă, și de loc ți-o împlinesce.

Conducători nemijlociți ai poporului nostru, cunoscându-i firea, pot folosi și mulți au și folosit cu succes însușirea lui acésta spre binele și înaintarea lui în cele bune. Multe edificii școlare s'au clădit și multe fonduri

culturale s'au creat pe temeiul și cu ajutorul acestei însușiri.

Românul e din firea lui prietinos, sincer și fidel sau credincios. Cuvântul dat îl ține cu sfințenie și numai în generația mai tinêră molipsită de curentul ovresce de gheșefțarie și lăcomie după câștig eftin, a început în timpul din urmă, poreclit al luminei, a se elătina în câțva temeliile cinstei și a omeniei, cercând apoi acești târgoveți egoiști a-și adormi conștiința muștrătoare prin trasa speculativă: „Ce poți scóte cu gura, nu-i păcat”.

Marea mulțime însă tot mai ține încă la adevêrul propovăduit de biserică, după care păcatul se sêvêrșesc cu fapta, cu cuvântul, ba chiar și cu gândul.

Românul își are datinile și obiceiurile sale proprii moștenite dela strămoși, la cari ține cu tãrie și credință.

Împrejurarea acésta trebuie să ne îmbucure, fiind-că nu numai prin limbă, lege și port, ci și prin obiceiuri și datini se deosebesc popórele întré sine unele de altele.

Datorința noastră a cărturarimei este, să lărgim cât putem distanța ce-l desparte pe poporul nostru de celelalte popóre conlocuitoare, îndemnándu-l și dându-i mână de ajutor cum să-și păstreze neatinse firea și mora-

vurile sale cele bune, ca în acest chip să-și ferim de ori-ce amestec sau contopire cu elemente străine.

Ear' în combaterea datinilor și deprinderilor rele și dăunóse, — că și de acelea vom întâlni, — să purcedem cu tact și chibșuință, ca nu alătura cu buruiana să smulgem și holda, nu „împreună cu scaldă să aruncăm și copilul”.

Flórea cea mai trumósă în cununa care atât de mândru împodobesce firea și caracterul poporului nostru, este, și nădăjduim că va rămâne a fi și d'aci înainte: moralitatea strictă și religiozitatea nefățărîtă, de care e pătruns Românul.

Prin desêvêrșita încredere ce o pune el în pronia cerescă, prin credința lui firmă, că tóte se întimplă cu seirea și voia Celui de sus, se apropie de fatalismul oriental.

Pe câtu-i de glumeț și de vorbăreț în ceea vreme, pe atâta-i de tăcut și de serios Românul când își face el rugăciunea obicinuită de dimineță, de sêra, înainte și după mănecare.

Multe lucruri și fapte urite le încunjură unii, nu atât din convingere, ci mai ales de téma să nu se facă de rîsul ómenilor, de vorbă în sat.

Și Bulgarii îl vor da, pentru-că nu vor avea încătrău; și nu se vor mai bucura și nu vor mai lăuda marinimositatea Rusiei.

Ar fi bine pentru Bulgari dacă lucrul nu se va întâmpla așa; dar' e aproape sigur că așa se va întâmpla.

Adunarea dela Șimleu.

Raportul „Teleg. Român”.

— 4 August n.

Sunt 22 de ani, de când în Șimleul-Silvaniei s'a mai ținut o adunare mare românească, adunarea „Asociațiunei”, pe atunci transilvană. Și a fost tot atât de splendidă, ca cea de est-an a „Societății pentru fond de teatru român”.

Douăzeci și doi de ani!

Multă vreme și mare schimbare. Mare deosebire într-o vreme și acum!

Alți oameni, alt curent, alte vederi, altă comunicație!

Numai însuflețirea pentru cauză, și speranța într-un viitor mai bun, a fost atunci și e și astăzi aceeași.

Și aceeași e și proverbiala ospitalitate a Sălăgenilor.

De aci încolo mare schimbare, în tota privința. Și spre lauda și fala Sălăgenilor fie zis, schimbarea s'a făcut în favorul lor și se vede și se resimte pe toate terenurile: cultural, economic și social.

Au prins bună rădăcină Românii sălăgeni în Șimleu, unde e centrul lor, capitala lor, — cu toate-că Șimleul din motive politice a încetat a mai fi capitala comitatului.

În această veche capitală a fraților sălăgeni, în mijlocul unei însuflețiri generale și în prezența unui public frumos și ales, venit din toate părțile țării locuite de Români, a decurs deci săptămâna trecută adunarea generală a „Societății pentru fond de teatru român” și s'a ținut festivitățile începătoare cu ea.

Și au fost frumoase toate, pentru-că în spirit românesc au decurs toate. O palidă iconă a celor întâmplări la Șimleu se va vedea din raportul, ce lăsam să urmeze.

Primirea oșpeților.

Adunarea a fost convocată pe zilele Joi și Vineri, ear' comitetul a sosit Mercuri la Șimleu, însoțit și de alți oșpeți. La gară au fost întâmpinați din partea comitetului local de primire, în numele căruia d-l Andrei Cosma, directorul executiv al băncii „Silvania” a salutat oșpeții cu cuvinte calde, rostindu-le un românesc „bine ați venit”.

A răspuns președintele societății, d-l Iosif Vulcan, mulțumind pentru buna primire, și stringând cu dragoste mâna întinsă. Trăsurile se pun în mișcare și oșpeții sunt conduși la cuartierul lor. Tot așa au fost primiți și încuartați și oșpeții sosiți cu celelalte trenuri. Cei mai mulți oșpeți au sosit însă cu trăsura, din jurul Șimleului. Săra orașului era plin de lume românească, fețe cunoscute și necunoscute.

În măsura în care slăbesce vocea energică și dojenitoare a opiniunii publice, pe atâtă câștigă teren nerușinarea, sub a cărei ocrotire se înmulțesc apoi crimele, se sporesc contravențiunile, pe cari legile pozitive omenesci cu totă mulțimea paragrafilor nu le vor pute stîrpi.

Să lucrăm deci cu toții din toate puterile la formarea unei opiniuni publice sănătoase și severe, basată pe temeiul stricte moralități — și atunci vom dobândi în ea un judecător drept și bun regulator al vieții noastre publice și private!

După acesta mică excursiune, pe care cu Dvostră împreună o-am făcut pe tărîmul vieții noastre sufletești, reasumez cele zise în următoarele:

Poporul nostru are multe însușiri bune și nobile; dar' pătimește în același timp și de slăbiciuni.

După cele-ce vi-am arătat în acest tractat, încheiu cu înțeleptul sfat al Apostolului Pavel, care zice: „Cele bune să urmați și de tot felul de lucru rău să vă feriți” — sau vorbind în limbajul poporului, dorește, ca „cele bune să s'adune, cele rele să se spele”.

Cu aceste am terminat și vă mulțumesc de cîntea și atențiunea ce mi-ați dat.

Săra de cunoștință.

Lumea s'a adunat săra la „Hotelul național”, proprietatea băncii românești „Silvania”, pentru a-și strînge mîna cei cunoscuți, și a lega cunoștințe nouă. La mese întinse s'au așezat Români, — erau vreo 70 la număr, — și s'a început voia și veselie. Și mai târziu s'au început și vorbirile, în șir nesfîrșit.

A vorbit întâiu vicariul Selăgiului, dl Alimpiu Barbulovici, salutând pe dl Iosif Vulcan, presidentul Societății, și întregul comitet. Emoționat a răspuns dl Vulcan, mulțumind de nou pentru simpatiile manifestate. Au vorbit apoi pe rînd despre multe toate, următorii: George Pop de Băsești, Dr. Lucaci, Andrei Cosma, Virgil Onițiu, Dr. Dăianu, Dr. Branisce, Dr. Mih. Pop, preotul Budișan, Alexandru Aciu, profesorul preparanșial G. Trif, și alții. Toate toastele au fost frumoase și bine simțite. Dispoziția bună era menținută și prin cântecul românesc, executat de un excelent taraf de lăutari din Bistrița. Era năptea tîrzie când lumea s'a resfirat pe la locuințe.

Sedința primă.

S'a deschis Joi, la orele 11.

I-a premers serviciul divin, celebrat în biserica gr.-cat. română din Șimleu, de către vicariul Barbulovici, asistat de șese preoți. Un parastas solemn pentru sufletele răposatilor membri ai Societății a făcut încheierea actului bisericesc.

Deschiderea adunării s'a făcut din partea presidentului Societății dl Iosif Vulcan, prin cuvîntul de deschidere, publicat în numărul trecut. Frumosul discurs a fost acoperit de furtunoase aplauze.

Urmăză vorbirile de salutare.

Vicariul Barbulovici în numele Românilor sălăgeni salută Societatea, reprezentată prin presidentul și comitetul ei, și-i dorește succes și izbândă.

Profes. Gavril Trif salută societatea în numele departamentului selagian al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român”, ear' Augustin Vicaș în numele „Reuniunii femeilor române din Selagi și Chior”, ca secretar al ei.

Domnul Iosif Vulcan mulțămesc „fie-căruia, în parte.

Se aleg notari ad hoc domnii V. Goldiș și Anton Băliban, și se cetesc raportul comitetului despre activitatea dezvoltată în decursul anului, precum și raportul despre averea societății.

Se aleg comisiunile necesare și anume:

Pentru cenzurarea raportului anual o comisie din domnii: Prof. Dr. Dăianu, prof. I. Gheție, protop. Teodor Pop, prof. G. Precup, avocat Dr. Andrei Pop.

Pentru cenzurarea cassei comisia compusă din domnii: Dem. Suciu, Dr. Cor. Pop, George Pop, avocat, Ioan P. Lazar și Vasile C. Osvald.

Pentru adunarea de membri noi o comisie în persoanele dlor: prof. Gavril Trif, Eugeniu Boroș, Vasile Oros, Aug. Vicaș, Simion Barboloviciu.

Secretarul V. Goldiș prezintă propunerea concretă a comitetului societății de următorii cuprins:

„Adun. gen. din Șimleu îndemna comitetul acestei societăți să conchese în locul și timpul potrivit o adunare în sensul §-ului 21 din statute, care are să deliberaze asupra deservirilor scopului, asupra înființării teatrului român.”

Pentru cenzurarea acestei propuneri se alege comisia următoare: George Pop de Băsești, Dr. Valer Branisce, Gerasim Domide, Dr. V. Lucaci și Vasiliu Pop.

Urmăză o interesantă disertație a profesorului din Brașov, dl Nicolae Sulică, despre „Începutul literaturii dramatice și activitatea diaconului Corești”.

A fost ascultată cu mare atențiune și aplaudată în modul cel mai viu.

La ora unu sedința se încheie.

A urmat banchet la orele 2, luând parte la el 150 persoane, ear' săra, la orele 8, concert cu teatru, cu succes splendid.

Din incidentul sîrbătorilor dela Șimleu, a apărut acolo și un ziar ocașional, număr unic, „Teatrul Român”, scos la 1 August n. din partea comitetului de aranjare, sub redacțiunea dlui Andrei Cosma. Cuprinde cronica momentelor mai însemnate ale festivităților.

(Va urma).

Pentru învățători.

Ministrul de culte prin ordinațiunea sa de sub Nr. 45.752 din anul acesta a dispus, ca în viitoriu toți învățătorii cari optează a fi primiți la „fondul regnicolar de pensiiune învățătoresc”, au să alătore la rugare toate documentele în original. Ear' dacă acesta din o cauză oșre-care ar fi imposibil, atunci copiile și traducerile documentelor, nu au să mai fie vidimate și autenticate de către primăriile comunale, cum se obicinuia până acum, ci de notariul public regesc ori judecătoria reg. cercuală.

În casuri, când sediul notariului public ori al judecătorei reg. ar fi la îndepărtare prea mare și astfel autentificarea și vidimarea copiilor documentelor pe calea legală susamintită ar fi împreună cu mari greutăți, atunci în mod excepțional autentificarea o pôte săvîrșă președintele scaunului școlar.

Rugările de primire la fondul învățătoresc regnicolar de pensiiune, cari în viitor nu vor fi în consonanță cu această ordinațiune, se vor retrimit.

Tot referitoriu la fondul de pensiiune mai e de notat, că în urma unei dispozițiuni ministeriale, ori-ce rugare dimpreună cu aclusele dela ea, ce se vor înainta la „fondul regnicolar de pensiiune învățătoresc” trebuie să fie cîrșpunșor timbrate, căci s'au făcut dispoziții, ca rugările și aclusele netimbrate să fie din oficiu provăduite cu clausa de pedepsire.

Învățătorii nostri să se conformeze deci acelor dispoziții, pentru a fi scutiți de eventuale neplăceri. Păunaș.

Chestiuni școlare.

„Care este metoda cel mai bun pentru a desvolta în școlari simțul religios moral?”

de

D. A. Mosora, inv. în Sălăște.

(Urmare.)

Nefind aceste intuițiuni directe în desajuns pentru a pute desvolta în mod omilateral, învățătorul trebuie să recurgă și la așa numitele intuițiuni mediate, adică la istoriile.

Istoriile despre lucrări religioase și morale au asupra elevului aproape aceeași influență, pe care o are intuițiunea directă.

Istoriile aceste pot fi întâmplări adevărate sau născocite, fabule și parabole.

La alegerea lor trebuie să avem în vedere, ca aceste să fie din cercul de gândire și din experiența copiilor. Istoriile acestea să nu cuprindă lucruri rele, urite, înfricoșate, deoarece numai ce este estetic frumos și moral, ce este bun influențează educând și nobilitând asupra copiilor mici. De sine înțeles, că vom preferi istorisirile scose din Biblie, dacă în Biblie vom afla tot așa de bune ca și cele din viața practică.

„Metodul intuitiv indirect constă: în predarea cu succes a faptelor și întâmplărilor cuprinse în Istoria biblică și cea bisericească, deoarece aceste produc în conștiința școlarilor un șir de maxime și reguli de viață, pe cari deși mediul social adese-ori le întunecă, mai ales la vîrsta copilăriei, totuși ele es la ivelă mai târziu și formază vocea internă, care călăuzesc omenimea în toate lucrările ei.

Se înțelege de sine, că învățătorii pot influența prin metoda intuitivă și pot contribui la dezvoltarea simțului religios-moral, cu atât mai cu succes, cu cât cunosc mai temeinic adevărurile creștine, în deosebi învățăturile bisericești noastre, b) sunt convinși despre ele și c) le practică înșși și le predau astfel încât școlarii nu numai să priceapă, cuprindă ușor materialul de învățămînt, ci să îl și înțeleagă pe deplin.

Spre a ajunge la acest rezultat se recomandă predarea materialului de învățămînt pe baza „treptelor formale”, respective metode: anilisa, sinteza, asociația, sistematizarea și aplicarea.”

Simțul religios-moral se mai dezvoltă și prin observarea naturii.

Iată ce zice în privința acesta eruditul pedagog dl profesor seminarial Dr. D. Barcian:

„Cu cât omul pătrunde mai adînc în tainele naturii, cu cât mai mult se convinge

despre neajunsurile puterilor sale față de puterea universală creatoare, cu atât mai mult este împins a recunoște un ce necuprins de mintea omenescă, căruia îi e cu puțință și ceea-ce nici unei alte ființe nu-i este dat să facă, un ce, care în toate viețile și pe toate le cărmuesce. „În religiiune noi în continuu îi vorbim elevului despre nemurirea sufletului, dar' nu ne încercăm să-l facem pe copil să înțeleagă prin contemplațiunea naturii că întrădevăr este întemeiată această învățătură, pentru-că nimic mai a avea decât natura ne arată că, deși ea merge cu lucrurile ei din transformățiune în transformățiune, totuși nimic nu se pierde, nimic nu se nimicesce, ci din contră „precum națiunile în omenime și individele în societate” așa și în natură grupele cele mari de corpuri și fie-care corp în deosebi „produc chiar prin diversitatea lor, armonia totului, unitatea”. Astfel omul, întărit prin studiul naturii în religiozitate și dobîndind de timpuriu și o bine întemeiată „filosofie a vieții”, fără îndoială, că în toate privințele va fi mai bun, mai perfect decât cel-ce este lipsit de aceste.”

Iar' un alt vestit pedagog german esclamă:

„Introducere pe copil în templul cel mare al lui D-zeu, în natură”. „Arătați-i pămîntul cu munții plini de avuții, dealurile încărcate cu păduri, colinele înflorite și șesurile roditoare; arătați-i apele, începînd dela izvorul limpede și rece până la marea de smaragd, arătați-i feliuritele vietăți, ce trăiesc în ape și pe uscat, îndreptați-i ochii spre cer și-i arătați mulțimea și frumuseța stelelor, strălucirea cu care apune și răsare soarele; arătați-i puterile și legile naturii... și copilul se va uimi, buzele lui vor întreba „de unde, de ce și pentru ce” și fără a primi răspuns, în sufletul lui se va naște ideea despre un făcătoriu, susținător și guvernatoriu al lumii, care este atotputernic, a-tot-înțelept, a-tot-bun, dela care depinde și căruia trebuie să i-se închine întrînga natură și omul”.

Cu cât elevii vor pute pătrunde mai adînc în tainele naturii, cu cât vor avea mai multe idei despre frumuseța și ordinea din natură, cu atîta ei și după-ce vor eși din școală, se vor ocupa și vor fi atrași de obiectele și ființele lor.

Sădit și dezvoltat odată simțul religios-moral în elevi, tot școala are menirea a și întări acest simț, ceea-ce se va pute dovedi, dacă elevii și pun învățăturile câștigate, în praxă. Pentru acest scop câștigarea învățăturilor religioase-morale și aplicarea lor la elevi trebuie să mîrgă mîna în mîna cu practisarea acestora din partea elevilor.

„Elevii, cari până aci au fost simpli privitori la faptele altora, să se pună tu lucrare; înșși să se rîde, să mîrgă la biserică, să cetască cărți de cuprins religios-moral, să sîvîrșescă faptele îndurării trupești și sufletești pe de o parte, de altă parte să se rețină dela tot ce stă în contra religiozității și moralității.

De aceea rugăciunea, cîntarea, cercetarea bisericii, eserciarea drepturilor de creștin și membru al societății trebuie să facă parte din materia religiei ce se propune în școle, pentru-că ele toate sunt manifestări externe ale religiozității și moralității interne, de care e cuprins sufletul omului față de D-zeu și față de aședmintele lui (biserica, taine etc.) față de aproapele și față de sine.

Pentru a produce în elevi mai mare pietate, plăcere și interes în timpul cât au să petrecă în biserică, prin ce se edifică și în privința religioasă-morală, trebuie să se introducă în planul de învățămînt, la religiiune, și explicarea momentelor mai însemnate din serviciul divin, ca explicarea sensului diferitelor mișcări ale preotului, vestmintelor etc., prin ce elevii vor câștiga mai mult material de cugetare religioasă și astfel vor și avea mai mult interes față de biserică, știindu-și da seama de tot ce se petrece în biserică, vor pute petrece timpul în biserică cu inima mai înălțată.

La dezvoltarea simțului religios-moral contribuie foarte mult și disciplina rațională. Prin o disciplină bine întocmită, școlarii se fac modesti, supuși și silitori, cari însușiri toate contribuiesc la formarea culturai religioase-morale.

Regulele principale ale disciplinei raționale sunt: a fi sever, fără a trece moderățiunea, a inspira deci tîmă și iubire deodată,

și a nu tolera cea mai mică abatere dela bunele porniri.

O mare însemnătate o au la dezvoltarea simțului religios-moral și festivitățile școlare, cari trebuiesc făcute todeauna în chipul cel mai sărbătoresc posibil, și cari trebuiesc anume folosite spre acest scop. Inceputul anului, serbarea patronului școlii, încheierea anului, etc. sunt tot atâtea prilejuri binevenite de a desvolta în elevi simț religios-moral.

(Va urma).

Demonstrațiuni mari în Cluj.

Mercuri noaptea doi polițiști turmentați au ucis pe sergentul de honveți Gödri Sándor și au tăiat cumplit pe un cetățean. Poporația Clujului fiind de mai mult timp indignată de bașiboznele poliștilor, casul tragic de Mercuri noaptea i-a potențat încă și mai mult indignarea așa că cerea insistent reglementarea poliștilor în general (cei doi ucigași sunt arestați.) Tot acesta o voia și reprezentanța orașenescă, în care scop a și ținut deja mai multe consultări. Duminecă încă era adunată la stat. Pe de altă parte însă poporul a ținut adunare, alegând doisprezece delegați cari se se pună în conțelegere cu reprezentanța. Până aci ar fi fost bine. Săra pe la 8 ore însă un polițist a intrat în cărtă cu un om înaintea circuitului. Tot publicul a sărit în ajutorul omului, strigând, că poliștilor trebuie ucis, trebuie spânzurat, și năvălind pe el se esecute amenințarea. Venind poliștilor în ajutoriu alți doi, s'au apărut cu săbiile, dar fiind copleșiți de mulțime au fugit și s'au înscuiat în curtea sfatului. Aici mulțimea, neputând sparge porța, a spart toate ferestile casei orașului; o parte s'au dus apoi la locuința căpitanului de poliție și au spart ferestile și acolo. La cererea poliției au eșit două companii de infanterie, cari au resfirat mulțimea. Acesta însă s'a concentrat în alt loc și auzind că ce dîni suburbiu au luat poliștii la gônă cu furci de fer, a căpătat nou curagiu și mergând la temnițele poliției au spart ferestile, apoi porța, și intrând în curte au deschis toate odăile robilor; mulți robi au luat-o la fugă numai în cămașă. După aceea au adunat grămadă toate actele și scrisorile temniței și li-au dat foc. O parte din demonstrații s'a dus apoi la institutul de gimnastică, unde tocmai era o petrecere. Au atacat pe cei doi poliști de inspecție, cari numai soldaților sosiți de la casa orașului au să mulțamiască scăparea de masacrare. Mulțimea a percurt apoi stradele sbierând și amenințând; poliștii însă n'a aflat, fiind-că cei mai mulți dintr ei au denegat serviciul, pe motivul că le e amenințată viața.

Autoritățile au cerut încă două companii de miliție, ca să înfrâne sălbăteciile demonstrațiilor. Turburările însă nu au încetat nici după acesta. Pe la miezul nopții mulțimea s'a dus de nou la locuința căpitanului de poliție, a răsturnat porța, a spart ușile casei și tot a sfărmat de prin odăi. Soția căpitanului a fugit în vecini; de acolo a avisat pe soțul ei, la casa orașului, despre cele ce se întimplă acasă. Acesta a alergat apoi acasă cu o companie de soldați, cari alungând mulțimea, a tras cordon în jurul casei. Alte trupe de soldați ținneau pază și patrolau prin celelalte părți ale orașului, până când mulțimea încetîșor s'a resfirat și s'a dus fiecare la ale sale.

Stare de asediu

Luni dimineața demonstrațiunile s'au început de nou.

Autoritatea municipală orașenescă împreună cu magistratul și cu corpul ofiteresc al armatei au ținut conferință în privința măsurilor de luat. S'a cerut dela ministrul de interne să pună la dispoziția orașului optzeci gendarmi pedestri și douăzeci gendarmi călareți, cari să susțină ordinea până când va succede organizarea poliției. Căpitanul de poliție Deák e trimis în concediu pe timp nedeterminat; agențele polițienesci le prevede Rudolf Polcz, membru în comisiunea orașenescă.

Poporația e provocată prin placate să se porțe liniștit; stăpânii sunt făcuți responsabili pentru faptele slugilor lor, industriașii și comercianții pentru ale calfelor și învățăceilor lor.

Mulțimea a atacat de nou temnițele, ca să elibereze pe cei deținuți Duminecă noaptea; două companii de soldați au fost duse contra

lor. Pe lângă infanterie primarul substituit a cerut și cavalerie, fiind-că sub durata conferinței mulțimea a spart de nou ferestrele casei orașului, sburătorind petrele până în sala unde se ținea conferința.

Anarchie

Agitația crește. Pentru susținerea ordinii e scosă întrăgă garnisona. Casa orașului și locuința vicecăpitanului de poliție, asemenea cu ferestile și ușile sparte și cu mobilele sfărmate de demonstrații, sunt păzite de miliție. Asemenea și casa căpitanului.

Poliștii și-au dat dimisia. Întru restabilirea ordinii ostenește miliția și gendarmeria. De la Gherla încă s'a trimis o companie de husari.

NOUTĂȚI

Două procese câștigate. Aflăm cu bucurie, că două procese purtate în contra coreligionarilor noștri Sârbi au fost finalizate la înalta Curie în favoarea Românilor. Sunt procesele de despărțire hierarhică ale comunelor *Partia* și *Becicherecul-mic* din Banat. În ambele procese sentența, cu putere de drept, sună pentru împărțirea întregii averi, acum aflătoare în mâna Sârbilor, în două părți egale, dintră cari o parte se rămână la Sârbi, ear' cealaltă se fie predată Românilor. După sentența, aproape de neînțeles, adusă în procesul de despărțire al comunei bisericesci române din *Fabricul Timișorei*, ne cade bine a pute înregistra această știre îmbucurătoare, datorită negreșit zelului dlui avocat *Dr. Emil Babeș*, cu care a apărut în aceste procese drepturile Românilor interesați.

† Impărătesa Victoria. Luni la 6 ore a răposat în Kronberg împărătesa Victoria, mama împăratului *Vilhelm* al Germaniei, vânduva împăratului *Frideric III*. Răposata a fost prima fiică a reginei Victoria a Angliei; s'a născut în 11 Novembre 1840. Cu împăratul *Frideric*, pe atunci print moștenitoriu, s'a căsătorit în 25 Ianuarie 1858. A avut fi pe: *Vilhelm* născut în 27 Ianuarie 1859, *Charlota* (24 Iul. 1860), *Heinrich* (14 Aug. 1862), *Sigmund* (1864, mort pe când tatăl seu bătea armata franceză în războiul din 1870—1871), *Valdemar* (1866, mort în 1879), *Sofia* (1870), și *Margareta* (1872).

După mărtea soțului ei împărătesa Victoria foarte rar mergea pe la Berlin. Trăia în *Friedrichshof*. La dorința sa era numită simplu „vânduva împăratului *Frideric*“.

Cadoul principelui Nichita. „Frankfurter Zeitung“ are raport din Stambul, că sultanul a comandat la șantiera Anadol din Genua un yacht, pe care-l va face cadou principelui Nichita. Yachtul va costa 400.000 de franci. — Acesta ar fi al doilea yacht, pe care Nichita îl capătă cadou dela sultanul.

† Nicanor Popovici. Duminecă la 4 ore dimineața a răposat în Timișoara *Nicanor Popovici*, episcopul dieceșii sârbesci a Timișorei.

Nicanor Popovici s'a născut în 1831 în comuna Kisfalud din comitatul Baranya, unde tatăl seu era învățătoriu. Studiile gimnaziale și-le-a făcut în Carlovitz, Verbas și Segedin; în Verbas era coleg cu patriarhul *Brancovici*. A studiat apoi drepturile la universitatea din Budapesta, după absolvirea cărora a intrat la teologie în Carlovitz, unde în anii 1861—62 a funcționat și ca profesor gimnazial. În 1862 a fost hirotonit în mănăstirea de la Cruședol și instituit paroh în satul Bacița din comitatul Sirmului, unde a rămas până în 1881. În 1872, 1874 și 1879 a fost membru al congresului bisericesc. În 1881 a fost numit paroh în Ciurug (comitatul Baci) și protopresbiter. La 1890, după răposarea soției sale, a intrat în tagma monahală și a fost numit egumen al mănăstirii de la Sistovat, ear' în urmă al celei de la Beocin. De aci a fost ales episcop al Timișorei, după ce antecesorul seu, *Brancovici*, fusese ales patriarh. Instalația în scaunul episcopesc i s'a făcut în Februarie 1892.

În 1895, în urma unei rane a trebuit să-i amputeze piciorul; pe la începutul anului curent avuse un acces de apoplexie, din care în scurt timp s'a vindecat. Al doilea acces i-a curmat viața. În mormântarea i s'a făcut eri.

În amintirea lui Mihăileanu. Duminecă s'a serbat în București prima aniversare dela mărtea profesorului *Mihăileanu*, asasinat de sbirii comitetului revoluționar al lui *Sarafov*. La ora 9 a. m. s'a servit în biserică Sft.-George parastas pentru odihna su-

fletului răposatului, ear' după sevrșirea serviciului divin publicul, adunat în mare număr, a mers în procesiune la mormântul lui *Mihăileanu*. Acolo s'au rostit mai multe panegirice.

Hymen. *Elisabeta Ganea* și *Vasilie Suciu* își serbăză cununia Duminecă în 29 Iulie (11 August) a. c. la 4 ore p. m. în biserica gr.-ort. din Ferihaz.

Daruri pentru biserică. Bunul creștin *Simion Jiga* din Beclean, temetoriu de Dumnezeu și iubitoriu de podoba casei Lui, vânduend lipsa și neajunsurile sfinte noastre biserici din *Tôrcla* a cumpărat pentru aceasta biserică un epitrahil, un felon și un brâu, în preț de 54 corône, — frumoșe odăjdii pentru serviciul divin de Dumnecii și sărbători. Doritoare de a contribui și dînsule cu obolul lor la această faptă creștină, la suma de 40 corône dăruită de susnumitul creștin în scopul cumpărării odăjdiilor, au contribuit 14 corône câteva creștine bune din Beclean.

Oficiul parohial din *Tôrcla* își implinesce prin acesta o plăcută datorință de mulțămîntă și recunoștință față cu evlaviosul creștin și evlavioșele creștine când și pe această cale le exprimă mulțămîntă și recunoștință sa, dorindu-le dela Tatăl ceresc care toate le știe și le vede, răsplata faptelor lor creștinesci și mângăierea sufletăscă de a vedé urmând și pe alți creștini buni pilda ce au dat-o prin darul mai sus amintit. Binecuvîntarea cerăscă să se reverse asupra lor și a familiei lor. — *Tôrcla*, la 20 Iulie 1901. *Ioan Branisce* par. gr. ort.

Incendiu cu mărte de om. Satul *Sântandrei* din comitatul Liptau aproape jumătate a cădut pradă unui incendiu înfricoșat, încins Duminecă s'era din șura unui econom. Întră alte edificii a ars și școla rom. cat. și biserica. O femeie bolnavă și un copilăș încă au ars.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Evlavioșele creștine: vânduva *Maria Pop*, *Ana Lăluț*, *Raveca Gaspar Streza*, *Rafila Oprea*, *Marta I. Stanislav* din *Beșimbăv*, și dna notăreșită *Serban* din *Voila*, împreună cu evlavioșii creștini *Nicolae Pop Lăluț* și *Filip Oprea* din *Beșimbăv*, îndemnați de iubirea casei Domnului au procurat pentru altariul sfinte noastre biserici din *Tôrcla* un antimis, pentru care dar evlavios subscrisul le aduc și pe acestea cale cele mai sincere mulțămite. Domnul să binecuvînte pe cei ce iubesc podoba casei Sale! — *Tôrcla* la 23 Iulie 1901. *Ioan Branisce* paroh gr. or.

Teatru în Roșia-săsăscă. Tinerimea română din Roșia-săsăscă invită la serata teatrală împreună cu dans, ce o va arangia Duminecă (11 August st. n.) în sala școlii confesionale din Roșia. Se vor juca piesele „Zăpăciții“, „Otrava femească“, și „Vlăduțul mamii“ și se vor cânta mai multe cântări solo. Intrarea 1 corônă, 60 fileri, și 30 fileri de persoană. Venitul e destinat pentru cumpărarea unor mineie pe s'ema biserice.

Esposiție universală în Petersburg. Țarul a aprobat propunerea făcută în consiliul de miniștri ținut săptămîna trecută, referitoare la arangierea unei esposițiuni universale în Petersburg la 1903. În scopul acesta guvernul dă 20 milioane de ruble, ear' orașul Petersburg 10 milioane. La 1903 se implinesc două sute de ani de când Petru cel Mare a întemeiat orașul Petersburg.

Sultan cruțătoriu. „Morningpost“ are raport din *Tanger* că șeicul *El Mehedi*, care nu de mult umblase pe la Londra și Berlin ca trimis estraordinar al sultanului de Maroc, la ordinul sultanului a fost arestat în Magazan. Causa arestării e, că sultanul s'a mîniat pe el pentru promisiunile făcute Angliei și pentru-că a cheltuit prea mulți bani pe la Londra și Berlin.

Militaria. Voluntarul *Semansky* de la garnisona din Salzburg, într-o noapte fusese împuseat pe din dos când ținea vartă la un magazin. *Semansky* s'a purtat incompatibil cu vitejia unui soldat, fiind-că n'a făcut tot fleac pe nemernicul atentator. Drept că nici nu putea bietul, din două motive ponderose: întâiu fiind-că fusese atacat pe furis, pe din dos și de la distanță, — d'or' ca să împuseci pe cineva n'ai lipsă să te apropii de el până să-ți audă pașii! — al doilea motiv încă și mai ponderos a fost, că bietul voluntar îndată ce a fost nimerit de glonț a cădut jos leșinat de dureri. Astfel a fost aflat și dus în spital. Totuși, după ce la o lună a eșit din spital vindecat, — a fost pus în arest pe șapte zile, din cauză că nu s'a păzit mai bine.

Trăba lui, dacă nu are ochi și în spate, ca să fi putut observa că cineva țintescă 'n el de după tufă! Noroc că nu a murit bietul, căci atunci virtutea militară rămânea blamată; nu era cine să fie pedepsit fiind-că a fost împuseat pe din dos din partea unui nemernic.

O minune în Sebeșul inferior. Toma Ture al Ani din Sebeșul inferior a luat dela preotul de acolo un prepeleag (prăjină cu clenciuri) ca să-și facă pe el o clae de fîn. Joi în 1. August st. n. d. am. a lovit trăsnetul în claea de fîn, care a ars total, prepeleagul însă a fost aruncat din clae la vr'o 5 metri și a rămas nevătămat.

Servescă de învățătură; se nu se mai tindă nime la al altuia, fie un lucru cât de neînsemnat măcar.

Escadră italiană pe Adriatică. Lui „Reichswehr“ i-se raportăză din Pola, că Italia s'a decis să țină pe Adriatică o escadră permanentă. În serviciul acestei escadre, pusă sub comanda unui viceadmiral, vor intra la 1 Novembre trei încruciașori cuirasași și doi torpilor.

Lăiești rășboinici. Patru țigance lăiețe au atacat și despoiat zilele trecute casa măcelariului din *Titz* (cercul *Jülich* în Germania) unde aflaseră a casă numai pe soția măcelariului. Țigancele au fost prinse, ear' pe caravana de țigani, compusă din patruzeci de căruțe, locuitorii au voit s'o alunge de pe hotarul comunei. Lăieții însă au început să puse și au rănit o copilă de unsprezece ani. La această sătenii s'au înarmat și ei și au luat caravana la gônă până în orașul *Jülich*, unde fiind deținută s'au aflat în căruțe pumnale, revolvere și mare cantitate de prav de pușcă.

Carte proscrisă. Fôia oficială din Viena face cunoscut că ministrul de interne al Austriei a oprit de pe teritoriul monarchiei cartea „Regim femeesc la curtea din Viena“, din cauza conținutului ei ofensător pentru casa domnitoare. Cartea oprită formăză volumul ultim din opul „Curți europene în ultimii trei secol“, apărut în Berlin.

Știri mărunde. Sultana a invitat pe regele Alexandru al Sârbiei să-i facă vizită la Stambul. — Inscierile la școla de fete cu internat din *Arad* se fac în 1—4 Septembrie, ear' prelegerile se încep în 5 Septembrie. — La institutul teologic-pedagogic din *Arad* inscierile se vor face în 2—4 Septembrie st. n. — În *Petersburg* s'a înființat o bancă franco-rusăscă cu capital de 5 milioane de ruble; consiliul de direcțiune e compus din trei membri francezi și trei ruși. — Corpul de armată ardelean (Nr. 12) își va avé manevrele din 7 August până 'n 14 Septembrie în ținuturile de la *Uiôra*, *Dej* și *Reteag*.

FELIURIMI

Scôterea din gât a ôșelor de pesce înghițite. După-cum se scrie, nu totdeauna reușesc medicul să scôtă cu instrumentele sale un os de pesce pe care l'a înghițit cineva. În schimb însă s'a reușit în multe casuri și chiar grave, depărtarea acelor ôșe prin înghițirea de oțet, care mōie ôșele. D-rul *Schiep-Stettin* întrebuințăză pentru același scop apă amestecată cu 1—5% acid salic (*Salzsäure*), care accelerează muierea ôșelor și mai mult.

Cronica Oșorheului. Profesorul pensionat *Konez József* a aflat o cronică-manuscript, în care e tractată istoria generală a veacului XVII., în firul căreia autorul descrie pe larg istoria orașului *Murș-Oșorheu* de la 1601 până cătră 1675. Cronică e scrisă de *Enyedi Lakatos György* în anul 1742.

Cărți și reviste.

A apărut:

Geometrie elementară, pentru clasa a II. secundară de ambe sexele, compusă de *Bogdan I. Ionescu* după noua programă a învățămîntului secundar. București, tipografia curții regale F. Göbl fiii, str. regală Nr. 19. Prețul 1 Leu 25 Bani.

Aceeași, pentru clasa a III-a secundară. Prețul 1 Leu.

Darea pe vinuri și favorurile ce le face legea în privința ei proprietarilor de vii, tradusă de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului“ și tipărită pe cheltuēla comisiunii economice a comitatului Sibiului. (Sibiul, tipariul „Tipografie“ societate pe acțiuni). Broșurică de 16 pag. 8° mic, formând Nr. 10 din biblioteca reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului.

Posta Redacțiunei.

D-lui I. M. Răspunsul trimis a doua-oră nu se pôte publica.

Dela **Librăria Tipografiei archidieceșane** în Sibiu se poate procura

Bustul lui Șaguna

— vărsat în gyps —

cu prețul de **3 corone**.

Nr. 533/1901

[159] 1—3

Concurs

Pentru întregirea mai jos însemnatelor posturi învățătoresci dela școlile române gr. or. din tractul Orăștiei, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. *Orăștie*, pentru postul vacant la școala capitală, cu salariul fundamental de 800 cor., cuartir în natură, în edificiul școlii, eventual, dacă nu ar reflecta la el, bani de cuartir 120 cor., 1 stângin lemne de foc, cuincuenalele prescrise de câte 100 cor.

2. *Șibot*, două posturi vacante cu salariul de câte 600 cor. și cuincuenalele prescrise, cuartir și lemne de foc.

3. *Piskiň*, 4. *Homorod*, 5. *Glod*, 6. *Măgura*, cu câte un post vacant de învățătoriu cu salariul de câte 600 cor., cuartir, lemne și cuincuenalele prescrise.

Toți concurenții au a-și așterne cererile în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral și sunt poftiți a se prezenta într-o Duminică în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântările de strană.

Aleși vor fi datori a cânta Dumineca și la sărbători în strană și a copii la liturgie. Cererile, cari nu vor fi instruite conform normelor legale nu se vor considera.

Orăștie, 13 Iuliu 1901.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 555/1901

[158] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învățători dela comunele mai jos înseminate din protopresbiteratul Lupșei se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. *Bedelev*, salariu 600 cor., dela popor 500 cor. și dela Preaven. Consistoriu 100 cor.; după terminarea noului edificiu școlar cuartir liber în școală și lemnele de foc.

2. *Buru*, salariu 600 cor., din cari 160 cor. dela popor și pentru restul de 440 cor. s'a înaintat cerere la ministru.

3. *Mogoș-Mămăligani*, salariu 600 cor., anume din repartitiune 400 cor., din cassa bisericești 80 cor. și ajutoriu dela stat 120 cor.; cuartir liber și lemnele de foc.

4. *Muncel*, salariu 600 cor., și adică: 480 cor. din repartitiune pe popor, ear' pentru 120 cor. s'a făcut cerere la ministru; cuartir liber și lemnele de foc.

5. *Ocolișul-mic*, salariu 600 cor., solviți dela popor cu 400 cor.; dela Preaven. Consistoriu 100 cor. și ajutoriu promis de stat 100 cor.; cuartir în edificiul școlii și lemnele trebuincioase de foc.

6. *Orești*, salariu 600 cor., din cari 120 cor. dela popor, ear' pentru 480 se cere ajutoriu dela stat.

7. *Poșaga de jos*, salariu 600 cor.; dela popor 400 cor. și pentru restul de 200 cor. se face cerere la ministru; cuartir liber și lemnele de foc.

8. *Runc*, salariu 600 cor., dela popor 400 cor., pentru 200 cor. s'a înaintat cerere la ministru; cuartir liber și lemnele de foc.

9. *Valea-Lupșei*, salariu 600 cor. dela popor. Fiind școala sub edificare, pentru anul 1901/2 dela popor se dă numai 400 cor. și restul s'a cerut dela Preavener. Consistoriu. Cuartir liber în edificiul școlii și lemnele de foc.

Învățătorii aleși vor folosi și grădinile școlare ce parte s'au înființat, parte se înființează pe lângă școlile noastre.

Concurenții sunt obligați a cânta cu elevii școlari la liturgie, și sunt poftiți în vre-o Duminică ori sărbătoare înainte de alegere a se prezenta în comuna, pentru care au concursat, ca să facă cu poporul cunoscință și să-și arete dexteritatea în cântări și tipicul biser. Sunt preferiți cei cu cunoscințe musicale, cari pentru cazul de a înființa coruri bisericești pot conta la remunerație deosebită corespunzătoare.

Cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, se se înainteză subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Ofenbaia, în 19 Iuliu, 1901.

Oficiul protopresb. gr. or. al Lupșii, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasile Gan
adm. prot.

Nr. 378/1901

[153] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a *Halchiu*, în protopresbiteratul Brașovului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fașionate în cōla B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Doritorii de a ocupa acest pot au a-și așterne petițiunile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral instruite conform normelor în vigoare în termenul amintit, și au a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminică sau sărbătoare în biserică spre a cânta respective a celebra și cuvânta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Brașovului în conțelegere cu comitetul parohial.

Brașov, în 10 Iunie 1901.

Ioan Petric
protopresbiter.

Nr. 174/1901

[152] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci din comunele bisericești mai jos numite se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. *Berivoi-mici*, salariu anual de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

2. *Comana-inferioară*, salariu anual de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

3. *Cuciulata*, postul secundariu, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne de foc.

4. *Dridif*, salariu 600 cor., cuartir și lemne de foc.

5. *Făgăraș*, salariu 600 cor., cuartir și lemne de foc.

6. *Herșeni*, salariu 600 cor., cuartir și lemne de foc.

7. *Luța*, salariu 600 cor., cuartir și lemne de foc.

8. *Ludișor*, salariu 600 cor., cuartir și lemne de foc.

9. *Perșani*, salariu 600 cor., cuartir și lemne de foc.

10. *Sâmbăta-inferioară*, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne de foc.

11. *Sâmbăta-superioară-răs.*, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne de foc.

12. *Sercăița*, două posturi fie-care cu salariu anual de câte 600 cor., cuartir și lemne de foc.

13. *Toderița*, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-și așterne cererile instruite conform normelor în vigoare în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Făgăraș, 15 Iuliu, 1901.

Oficiul protopresbiteral al Făgărașului în conțelegere cu oficiile parohiale respective.

Iuliu Dan
protopop.

Nr. 316

[155] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învățătoresci în comunele mai jos înseminate din protopresbiteratul Turzii se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. *Agârbiciu*, un post de învățătoriu cu salariu de 600 cor., cuartir în edificiul școlii, grădină, lemne de foc și cuincuenalul legal.

2. *Banabie*, un post de învățătoriu cu salariu de 400 cor., din repartitiune, și venitele cantoresci 200 cor., cuartir și grădină dela școală.

3. *Hidiș*, un post de învățătoriu cu salariu de 600 cor. din repartitiune solviți în rate semestrale, relut de cuartir 12 cor., pentru lemne de foc 6 cor. și pentru grădină 4 cor.

4. *Sân-Mihailu*, un post de învățătoriu cu salariu de 600 cor. solviți parte din repartitiune, parte din cantorat.

5. *Botez*, un post de învățătoriu cu salariu de 600 cor., care constă din venit după pământ și cantorat.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-și așterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul de sus. Tot odată sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminică ori sărbătoare în comunele respective spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Cojocna, 17 Iuliu 1901.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al Turzii în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Teodor Ceortea
adm. prot.

Nr. 684/1901.

[146] 3—3

Concurs

Pentru posturile învățătoresci vacante, mai jos notate din tractul Branului, se descrie prin acesta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român” și adică:

1. *Codlea*, al 3-lea post învățătoresc cu salariu de 600 cor. și cortel în natură.

2. *Cristian*, al 2-lea post învățătoresc cu salariu de 600 cor. și cortel în natură.

3. *Holbav*, al 2-lea post cu salariu de 600 cor. și cortel.

4. *Șimon*, un post învățătoresc cu salariu de 600 cor. și cortel.

5. *Moeciul-superior*, cu salariu de 600 cor. și cortel.

6. *Șirnea*, cu salariu de 600 cor. și cortel.

7. *Poiana-Merului*, al 3-lea post cu salariu de 600 cor. și cortel.

8. *Rășnov*, 4 posturi învățătoresci cu câte 600 cor. salariu, relut de cortel 80 cor. în bani gata și 3 stângini lemne în natură; precum și 12 cor. pentru 1/4 juger pământ.

Învățătorii din Rășnov în număr de 5 cu totul vor avea după hotărârea comitetului unul a instrui cântările în toate clasele, unul gimnastica, unul pomăritul, ear' doi școala de repetițiune fără a pretinde altă remunerațiune.

Doritorii de a concura la vre-unul din aceste posturi, au a-și trimite rugărilor lor instruite conform legii în termenul indicat subsemnatului oficiu.

Se recomandă concurenților a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare în biserică poporului spre a-și arăta dexteritatea în cântări, fiind cele mai multe posturi împreunate cu cantoratele.

În conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Branului.

Zernești, 27 Iunie 1901.

Traian Mețian
protopresbiter.

Nr. 741/901.

[150] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala noastră confesională gr. or. română din *Alțina* și *Șulumberg* aparținătoare tractului protopresbiteral gr. or. al Agnitei se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. *Alțina*, 2 posturi pentru clasa I și clasa II ambele cu câte 600 cor. cuartir natural și lemne de foc.

2. *Șulumberg*, 1 post cu 600 cor. cuartir și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa aceste posturi sunt îndatorați a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare în fața locului spre a-și arăta dexteritatea în cântările bisericești având a conduce și o strană și a instrua atât pe elevii obligați de școală cât și pe adulți în cântări, religioase și economice, ear' cererile de concurs se și-le așternă în termenul prescris instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral al Agnitei în Nochrichi.

Nochrichi, (Ujegyház) în 12 Iuliu 1901.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Nicolau Moldovan
adm. prot.

Nr. 221/901

[151] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante învățătoresci din mai jos numitele comune, aparținătoare tractului protopresbiteral al Treiscaunelor, se publică concurs cu termen până la 15 August a. c.

1. *Chezdî-Mărtănuș*, cu salariu de 600 cor. cuartir liber în edificiul școlii și 2 stângini de lemne.

2. *Dobârțeu*, cu salariu de 600 cor. și cuartir liber în edificiul școlii.

3. *Marcoș*, cu salariu de 600 cor. și cuartir liber.

4. *Vama-Buzău*, cu salariu de 600 cor. cuartir liber în edificiul școlii și lemnele trebuincioase.

Doritorii a reflecta la vre-unul din aceste posturi, toate împreunate cu cantoratul, vor avea a-și așterne în termenul indicat cererile lor, instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Brețcu, 15 Iuliu 1901.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaunelor.

Dimitrie Coltofean
protopop.

Nr. 474/901

[148] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant al III-lea dela școala confesională gr. or. din *Satlung* „Adormirea Maicei Domnului” protopresbiteratul Brașovului, se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt:

1. Salariu anual 600 cor. solvit din cassa bisericești în rate lunare anticipative.

2. Bani de cuartir 50 cor.

3. Pentru 1/4 juger pământ 10 cor.

Concurenții cari vor dovedi că cunosc musica vocală vor fi preferiți.

Petițiunile instruite conform legilor în vigoare au a se așterne Prea On. Oficiu protopresbiteral gr. or. al Brașovului în termenul deschis și tot odată se avizeze și pe oficiul parohial despre espedarea petițiunilor de concurs.

Satlung, biserica „Sf. Adormiri” 2 Iulie 1901.

Comitetul parohial în conțelegere cu subscrisul.

Ioan Petric
protopresbiter.

Nr. 369.

[149] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci în comunele mai jos înseminate din protopresbiteratul Sighișorei, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. *Saschiz*, cu salariu anual de 600 cor. și anume: 500 cor. din repartitiune dela popor, din cassa alodială 100 cor., cuartir gratuit în edificiul școlii și lemnele necesare de foc.

2. *Criș*, cu salariu anual de 600 cor. prin repartitiune dela popor, cuartir gratuit în edificiul școlii și lemnele necesare de foc.

3. *Jacul-român*, cu salariu anual de 600 cor., și anume: dela popor prin repartitiune 120 cor., dela stat 480 cor. cuartir și lemnele necesare de foc.

4. *Criș*, cu salariu anual de 600 cor., și anume: dela popor prin repartitiune 166 cor., dela stat 434 cor., cuartir gratuit, lemne de foc și grădină.

Din filia *Clôșterf* o remunerație de 50 cor. pentru instrucțiunea copiilor de acolo Mercurea și Sâmbăta după amezi.

Concurenții au să-și așternă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul indicat cu îndatorirea a ține strană în Dumineci și sărbători, a conduce cântările liturgice și a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cele rituali.

Sighișora, 13 Iuliu, 1901.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișorei, în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 395/901

[154] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci la școlile din comunele mai jos înseminate în protopresbiteratul Mercurei se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

1. *Cârpiniș*. Salariu anual 700 cor., pentru anul prim, ear' pentru cei următori 800 cor., din lada bisericești, cuartir liber și 2 stângini lemne de foc.

2. *Reciu*. Salariu anual 600 cor., cuartir în edificiul școlii, grădină de legumi și lemne de foc.

3. *Gussu*. Salariu anual 600 cor., solvite în 4 rate egale din repartitiune asupra poporului.

4. *Ludoș*. Postul al 3-lea de învățător. Salariu 600 cor.

Reflectanții la aceste posturi au a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare în respectivele comune, spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic, pentru-că cei aleși sunt datori a cânta Dumineca și în sărbători atât la strană cât și cu elevii la liturgie.

Mai departe sunt datori a ține prelegeri în școala de repetițiune și a cultiva cu elevii grădina școlii.

Cererile concursuale sunt a se așterne instruite conform normelor în vigoare în termenul deschis Oficiului protopresbiteral al tractului Mercurea în Săliște.

Săliște, în 9 Iulie 1901.

Oficiul protopresbiteral al tractului Mercurea în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

I. Droc
protop.

La Librăria Tipografiei Archidieceșane se află de vânzare:

Ca-i cerul de Camille Flammarion C. 1-50
Din romanul unei vieți, de Stefan

Braborescu „ 1—
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.